

Sektör Özetleri

Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

1. *Konut ve İnşaat Sektörü*

2. *Demir Çelik Sektörü*

3. *Gıda Sektörü*

4. *Havacılık Sektörü*

Temel Göstergeler

Üretim	2023 3Ç	İç Talep	
Yıllık Reel Büyüme (GSYH)	%5,9	Ciro Endeksi - Yıllık Değişim (Ara.23)	%85
İnşaat Sektörü Büyümesi	%8,1	Bina (Ara.23)	%95,23
GSYH içindeki payı	%4,77	Bina Dışı (Ara.23)	%68,76
Yapı Ruhsatı Verilen Daire Sayısı	196.489	Özel İnşaat Faaliyetleri (Ara.23)	%84,25
Yıllık değişim (%)	%35	Güven Endeksi (Oca.24)	90,92
Yapı Kullanım İzni Verilen Daire Sayısı	117.057	Güven Endeksi (Oca.23)	93,16
Yıllık değişim (%)	-%14,9	Maliyet Endeksi	Ara.23
İstihdam	Kas.23	İnşaat (Genel Maliyet) - Yıllık Değişim	%67,31
İşyeri Sayısı	220.978	*İşçilik	%111,83
Yıllık değişim (%)	%6,37	*Malzemeler	%54,26
Toplam içindeki pay (%)	%10,19	Konut Piyasası	Ara.23
Sigortalı Çalışan Sayısı	1.925.913	Konut Satışları	138.577
Yıllık değişim (%)	%7,48	Yıllık değişim (%)	-%33,4
Toplam içindeki pay (%)	%11,7	İpotekli Satışlar	6.042
Krediler	Ara.23	Yıllık değişim (%)	-%72,3
Nakdi Krediler (milyar TL)	802,99	İlk Satış Toplamı	51.243
Yıllık değişim (%)	%39,84	Yıllık değişim (%)	-%34,2
Sektörel krediler içindeki pay (nakdi)	%6,77	Yabancı Konut Satışı - Pay % (Ara.2023)	%1,5
Takipteki Alacak Oranı (Ara.23)	%4,59	Yabancı Konut Satışı - Pay % (Ara.2022)	%3,1
Takipteki Alacak Oranı (Ara.22)	%4,60	Konut Fiyatları Endeksi Yıllık değ. (%) (Kas.23)	%82,8

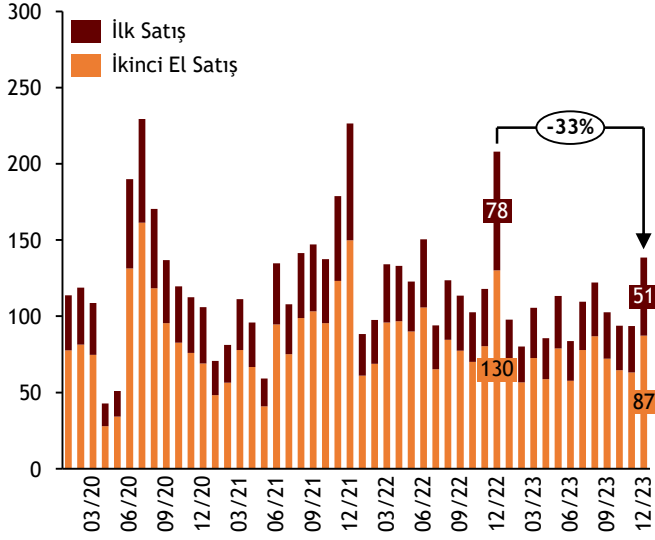
Güncel Gelişmeler

- **2023 üçüncü çeyreğinde inşaat sektörü yıllık %8,1 büyüdü.** Aynı dönemde Türkiye ekonomisi %5,9 büyüme gerçekleştirdi. İnşaat sektörü Türkiye ekonomisinden daha çok büyüyerek GSYH içindeki payını da %4,77'ye yükseltti.
- **TÜİK verilerine göre Aralık 2023 itibarıyla inşaat maliyet endeksi yıllık bazda %67,31 artış gösterdi.** Yüksek enflasyon ortamında inşaat maliyetleri de yüksek artışına devam ediyor. Malzeme endeksi bir önceki yıla göre % 54,26 artarken, işçilik maliyeti endeksi ise geçtiğimiz yılın aynı ayından bu yana ücretlere yapılan enflasyon düzenlemeleri nedeniyle %111,83 artış gösterdi. Bina maliyetlerindeki artışın miktarı ise konut fiyatlarındaki artışın gerisinde kaldı. Maliyetler tarafında enflasyonun seyrine bağlı olarak ücret artışları ve kur nedenli malzeme fiyatlarının artışları izlenmeye devam edecek.
- **Konut satışları Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %33,4 azaldı.** Aralık ayında konut satışları 138.577 oldu. Bu satışların sadece 6.042'si ipotekli satış olurken ipotekli satışların yıllık değişimi -%72,3 seviyesinde gerçekleşti. İlk el satışlar ise 51 bin 243 ile yıllık %34,2 artış kaydetti. Yabancılara yapılan satışlarda Aralık ayı payı bir önceki yılın aynı ayında %3,1 iken bu sene %1,5 oldu. Vatandaşlık alımındaki minimum fiyatın yükseltilmesi ve özellikle Rusya-Ukrayna savaşı kaynaklı yabancı talebinin azalması bu değişimde etkili oldu.
- **Konut fiyat endeksi, Kasım 2023'te yıllık bazda Türkiye genelinde %82,8 artış gösterdi.** Artış oranı İstanbul'da %69,2, Ankara'da %96,3, İzmir'de ise %76,9 oldu. Konut fiyatlarındaki reel artış oranı ise yıllık %12,4 olarak gerçekleşti.
- **Yapı ruhsatı verilen daire sayısı %35 artış gösterdi.** 2023'ün üçüncü çeyreğinde yapı ruhsatı verilen daire sayısı %35 artarak 196.489 oldu. Diğer yandan yapı kullanım izni verilen daire sayısı bir önceki yılın aynı ayına göre -%14,9 değişimle 111.057'ye düştü.

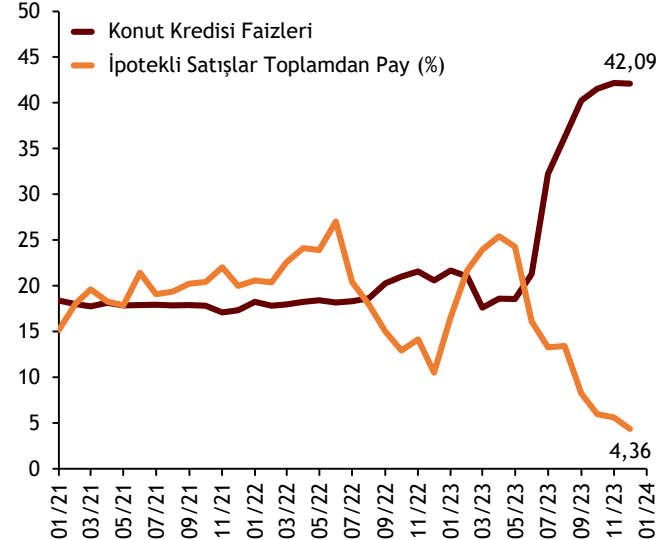
Şekil.1.1 Toplam Konut Satışları

Bin Adet, Yıllık % Değişim, Aralık 2023

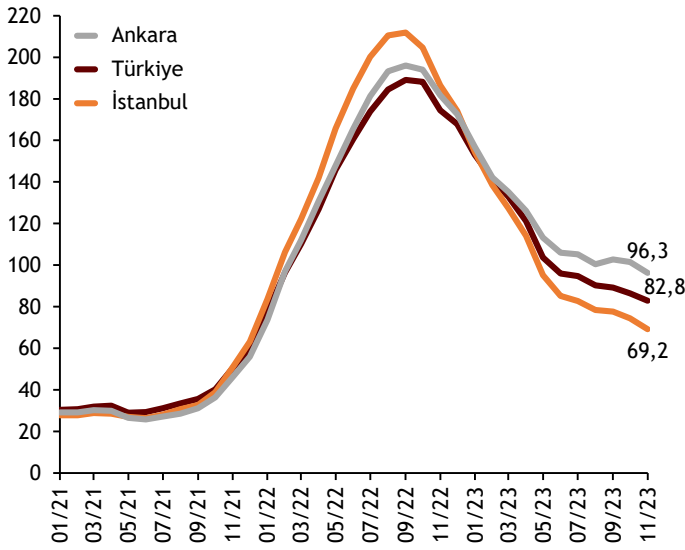
Şekil.1.2. İpotekli Satışlar

% Pay, Kredi Faizi - %, Aralık 2023

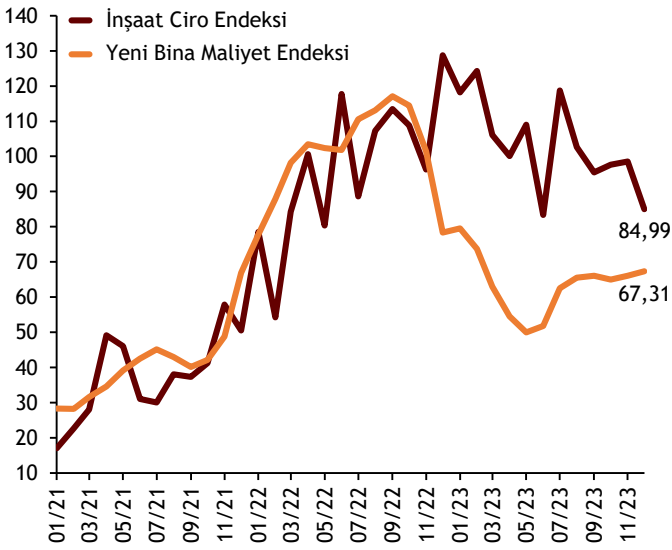
Şekil.1.3. Konut Fiyatları

Yıllık % Değişim, Kasım 2023

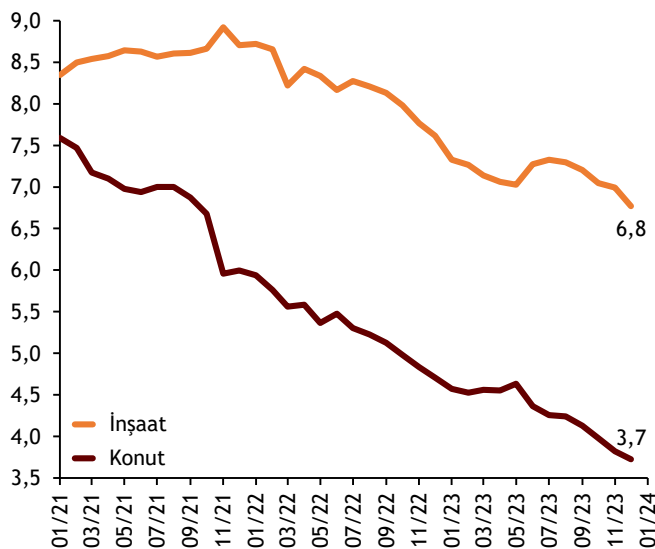
Şekil.1.4. Ciro ve Maliyet

Arındırılmış, Yıllık % Değişim, Aralık 2023

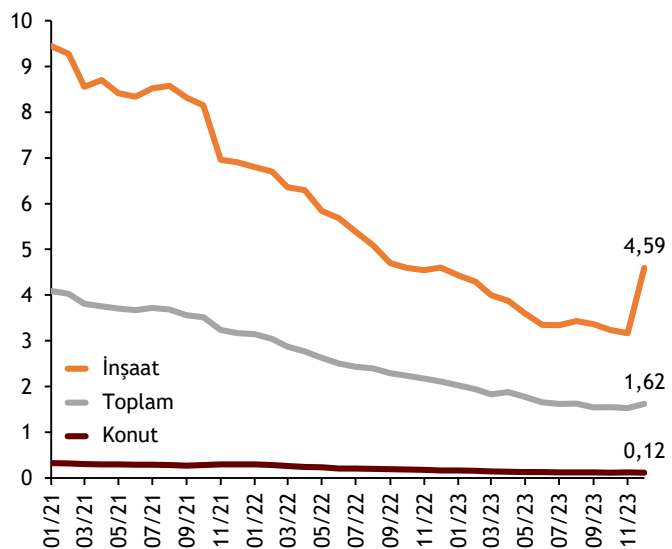
Şekil.1.5. Sektörel Krediler

Toplam Kredilerdeki Payı, %, Aralık 2023

Şekil.1.6. Takipteki Kredi Oranı

%, Aralık 2023

Temel Göstergeler

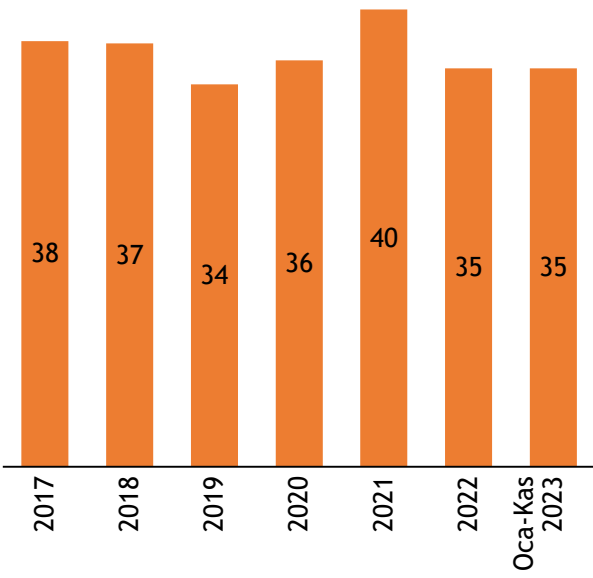
Üretim ve Ciro	2023	Dış Ticaret	2023
Ham Çelik Üretimi (Milyon Ton) (Oca-Kas.23)	35,1	İhracat (Milyar USD)	22,2
Yıllık Değişim (%)	%18,3	Yıllık % Değişim	-%16,69
Ana Metal Sanayi Kapasite Kullanımı Oca.24	77,1	İthalat (Milyar USD)	62,02
Yıllık Değişim (%)	%3,49	Yıllık Değişim (%)	%9,56
Metal Sanayi Üretim Endeksi Yıllık Değişim (%), Ara.23	%14,38	Krediler	Ara.23
Yurt içi ÜFE - Yıllık Değişim (%), Oca.24	%44,2	Nakdi Krediler (Milyar TL)	452,23
Ciro Endeksi - Yıllık Değişim (%), Ara.23	%59,08	Yıllık Değişim (%)	%56,34
İstihdam	Kas.23	Sektörel Krediler İçindeki Payı (Nakdi)	%3,81
İşyeri Sayısı	7.285	Takipteki Alacak Oranı (Ara.23)	%0,65
Yıllık değişim (%)	-%1,71	Takipteki Alacak Oranı (Ara.22)	%0,98
Toplam içindeki pay (%)	%0,34	Emtia Fiyatları	Oca.24
Sigortalı Çalışan Sayısı	176.187	Demir Cevheri (USD/Metrik Ton)	124,29
Yıllık değişim (%)	-%10,75	Yıllık Değişim (%)	%7,16
Toplam içindeki pay (%)	%1,07	Kömür (USD/Metrik Ton)	116,75
		Yıllık Değişim (%)	-%53,67

Güncel Gelişmeler

- Demir - Çelik sektörü yıllık ihracatı azalış gösterdi.** 2023 yılında gerek reel efektif kurda görülen sınırlı değerlenme, gerek hedef ülkelerdeki talebin düşük büyümeyle hala toparlanamamış olması ihracatta durağanlığın sürmesine sebep oldu. 2024 yılı için küresel dezenflasyon trendinin devam etmesi talepte pozitif yönlü etki oluştursa da ekonomik aktivitedeki durağan görünüm beklentisine bağlı olarak metal sanayiinin ihracatı negatif etkilenebilir.
- Türk çelik sektörü AB'deki önemli rakiplerinden daha pahalıya elektrik tüketiyor.** Rusya-Ukrayna savaşı öncesi Avrupa Birliğindeki ülkelerin kullandığı elektriğin maliyeti Türkiye'den fazlaydı. Savaşla beraber artık Türkiye'de sanayi, AB ülkelerinden daha pahalıya elektrik kullanmaya başladı. AB için 2023 yılı teşvikleriyle de beraber en pahalı sanayi elektriği elektrik fiyatları şu anda Türkiye'de. Enerjinin toplam maliyet içindeki payının yükselmesi, Türk çelik sektörünün küresel pazarda diğer büyük ihracatçılarla rekabet edebilme gücünü olumsuz etkiliyor.
- 2023'te metal sanayi ithalatında kur belirleyici oldu.** Yılın ilk yarısında TL'de görülen reel değerlenme ithalata olan eğilimi yükseltti. Ancak yeni para politikasıyla beraber ithalatta görülen genel geri çekilme metal sanayisine de yansdı ve ithalat 2022 ortalarına geri döndü.
- Demir-Çelik sektörünün 2024 görünümünde iç ve dış talep belirleyici olacak.** ABD ve Avrupa'da çelik talebinin 2024 boyunca geçen sene olduğu gibi baskılanmış kalması tahmin ediliyor. İç talep tarafında da sıkı para politikasının getirdiği yüksek borçlanma maliyetleri ortamı ve kredi büyümelerindeki durağan görünüm talepte aşağı yönlü bir risk faktörü olarak göze çarpıyor.

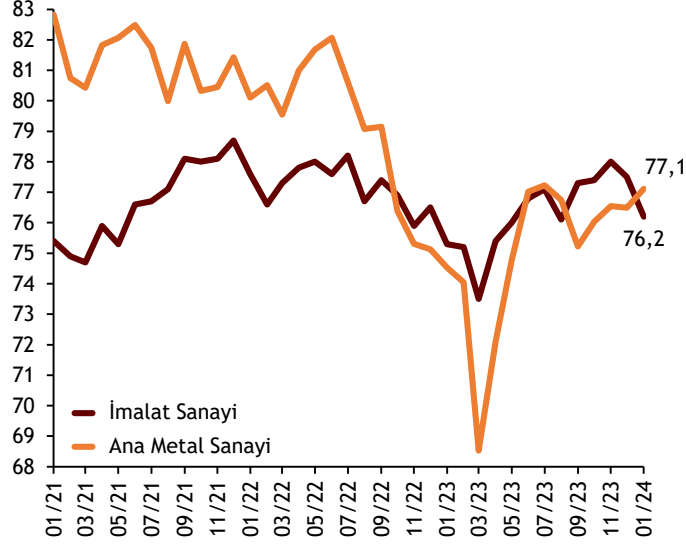
Şekil. 2.1. Ham Çelik Üretimi

Milyon Ton

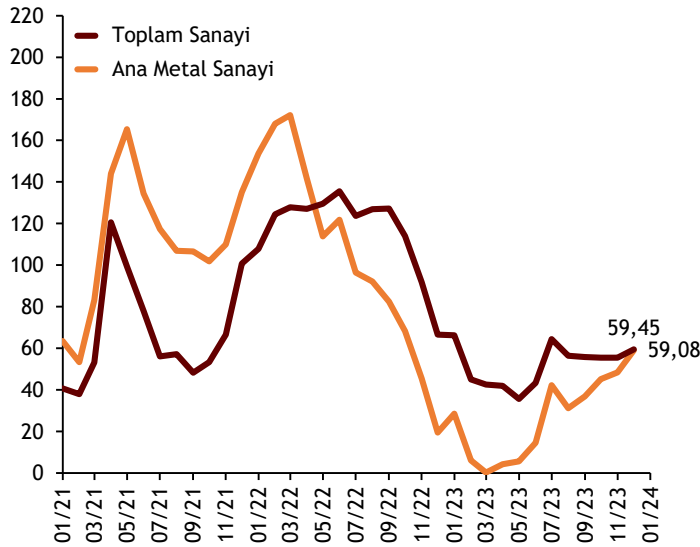
Şekil. 2.2. Kapasite Kullanımı

Kapasite Kullanım Oranı-Endeks, Ocak 2024

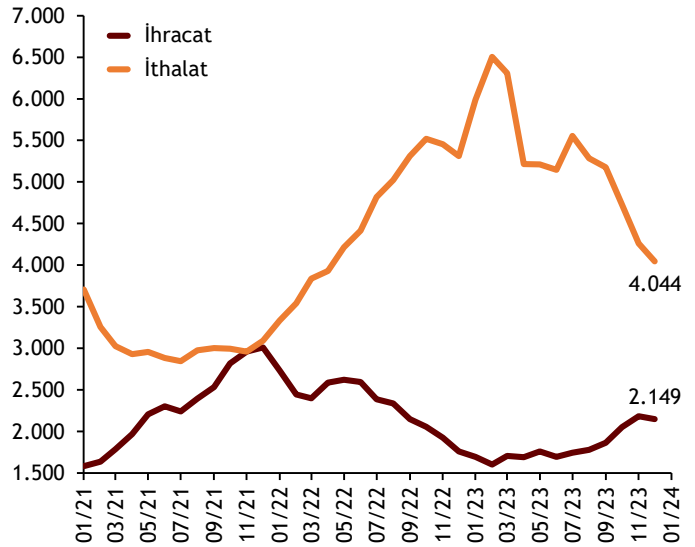
Şekil.2.3. Ciro Endeksi

Yıllık % Değişim, Aralık 2023

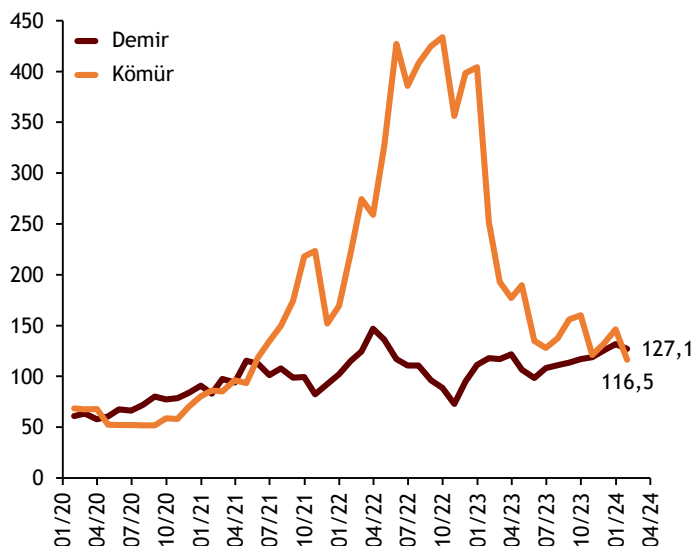
Şekil.2.4. Dış Ticaret

Ana Metal Sanayii - Milyar Dolar, 3 Aylık H.O., Aralık 2023

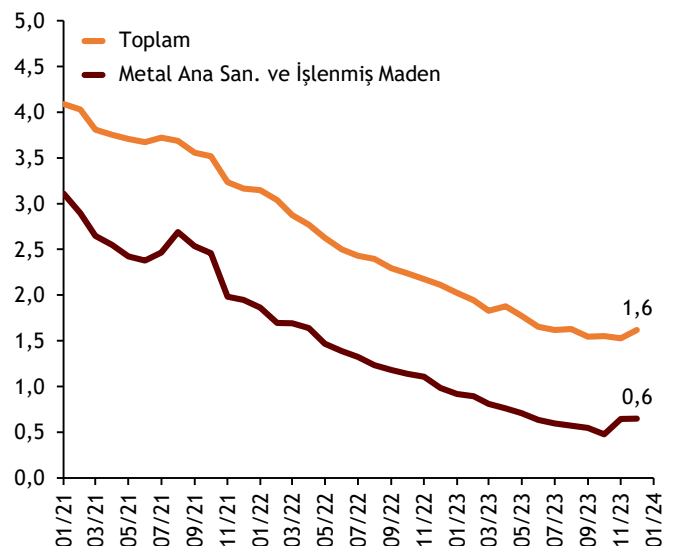
Şekil.2.5. Emtia Fiyatları

Metrik Ton/Ş, Ocak 2024

Şekil.2.6. Takipteki Kredi Oranı

%, Aralık 2023

Temel Göstergeler

Üretim	İstihdam	Kas.23
Gıda Ürünleri İmalatı - Endeks (Ara.23)	145,3	İşyeri Sayısı 47.541
Yıllık Değişim (%)	%4,1	Yıllık Değişim (%) -%2,02
Kapasite Kullanım Oranı (Oca.24)	75,1	Toplam İçindeki Pay (%) %2,19
Yıllık Değişim (%)	%1,89	Sigortalı Çalışan Sayısı 511.490
Ciro Endeksi - Yıllık % Değişim (Ara.23)	%63,99	Yıllık Değişim (%) -%5,84
Gıda Ürünleri Fiyatları	Oca.24	Toplam İçindeki Pay (%) %3,11
Gıda - TÜFE (Yıllık Değişim - %)	%69,63	Krediler Ara.23
Gıda Ürünleri - ÜFE (Yıllık Değişim - %)	%59,09	Nakdi Krediler (Milyar TL) 326,7
Dış Ticaret	2023	Yıllık Değişim (%) %35,6
İhracat (Milyar USD)	20,82	Sektörel Kredilerdeki Payı (Nakdi) %2,75
Yıllık Değişim (%)	-%2,95	Takipteki Alacak Oranı (Ara.23) %0,99
İthalat (Milyar USD)	10,46	Takipteki Alacak Oranı (Ara.22) %1,42
Yıllık Değişim (%)	-%2,94	

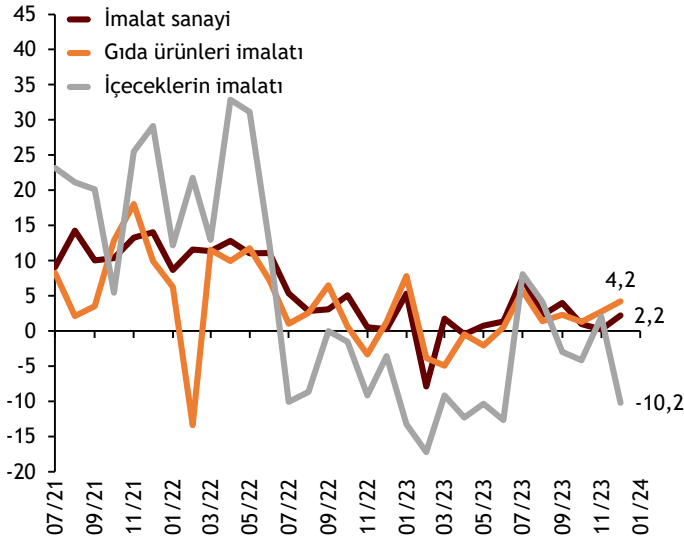

Güncel Gelişmeler

- Küresel gıda fiyatları son 2 yıldır gerileme trendinde.** Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) , gıda emtia sepetinin uluslararası fiyatlarındaki aylık değişimlerin izlendiği Gıda Fiyat Endeksi verilerini düzenli olarak açıklıyor. Ocak 2024 verilerine göre Gıda Fiyat Endeksi aylık bazda %1, yıllık bazda ise %10,4 düşüş kaydetti. Düşüş trendinin başladığı Mart 2023'ten bu yana ise endeksteki toplam azalış %26,39 olarak gerçekleşti. Ülkemizde ise gıda grubunda tüketici fiyatları Ocak 2024'te yıllık bazda %69,63, aylık bazda ise %5,33 artış kaydetti.
- Gıda imalatında pozitif görünüm devam ediyor.** İmalat sektörünün geleceğe dair bakışını ve nabzını tutmak için önemli göstergelerden olan İSO İmalat PMI verisi imalat sanayiinin geneli için bir süredir daralmaya işaret ediyor. Sektörel PMI verilerinde diğer sektörlerin ortalaması Haziran ayından beri eşik değer olan 50'nin altındayken, gıda sektöründe rakamlar Nisan'dan beri aralıksız pozitif bölgede seyrediyor ve sektör pozitif ayrışıyor.
- Gıda sektörü 2024'te pozitif ayrışabilir.** Temel tüketim ihtiyaçlarından olan gıda harcamalarına yönelik talep fiyat artışları ve ekonomik aktivitedeki dalgalanmalardan diğer sektörlerle nazaran daha az etkileniyor. 2024'te, artan faizler, sıkılaşan kredi koşulları ve yakın zamanda gündeme gelen kredi kartı düzenlemeleri düşünüldüğünde tüketici talebinde geri çekilmenin gözlemlenmesi beklenirken, gıda sektörünün bu durumdan diğer sektörlerle kıyasla daha az etkilenmesi ve genel manada daha güçlü kalması bekleniyor.

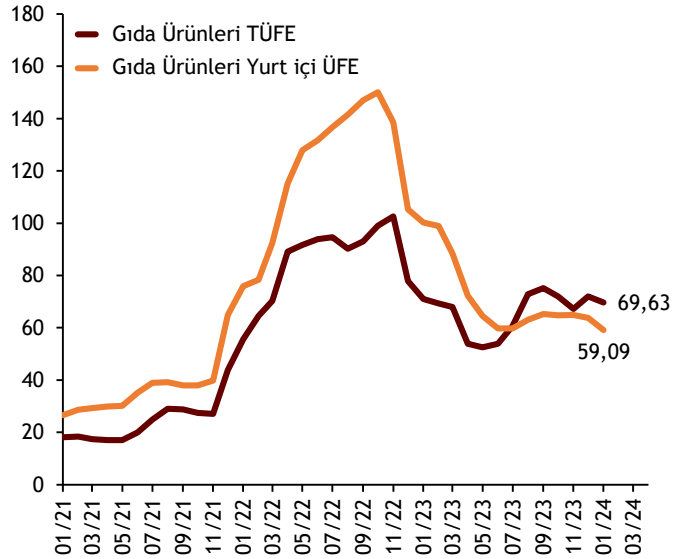
Şekil.3.1 Sanayi Üretimi

Yıllık % Değişim, Aralık 2023

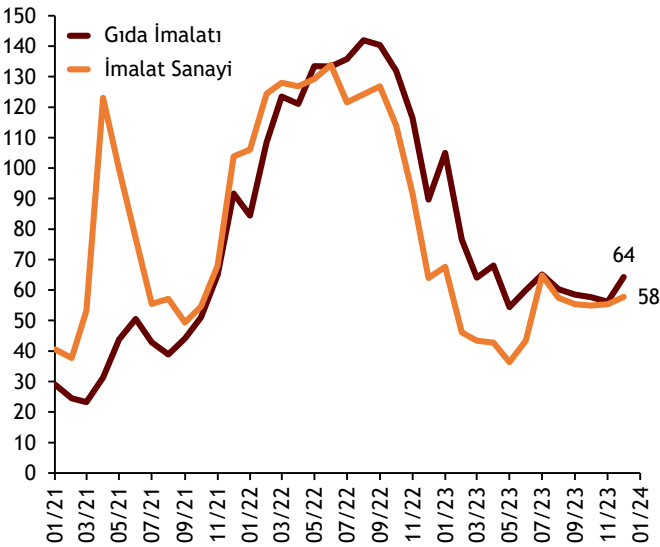
Şekil.3.2. TÜFE ve Y-ÜFE

Yıllık % Değişim, Ocak 2024

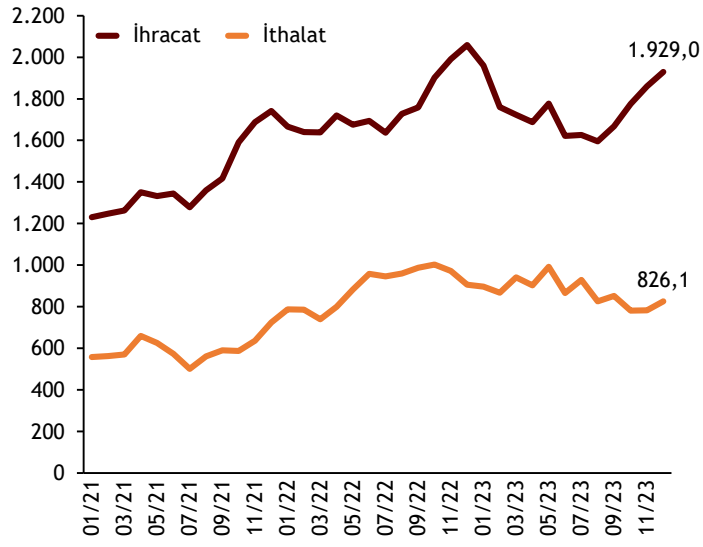
Şekil.3.3. Ciro Endeksi

Yıllık % Değişim, Aralık 2023

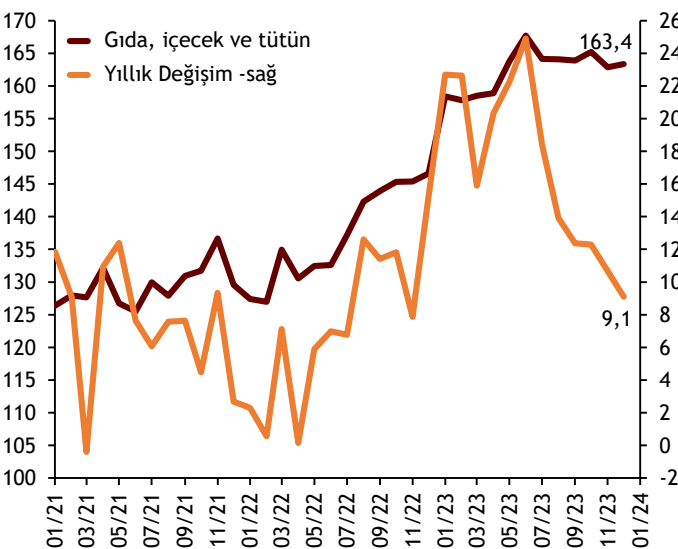
Şekil.3.4. Dış Ticaret

Milyon Dolar, 3 Aylık H.O., Aralık 2023

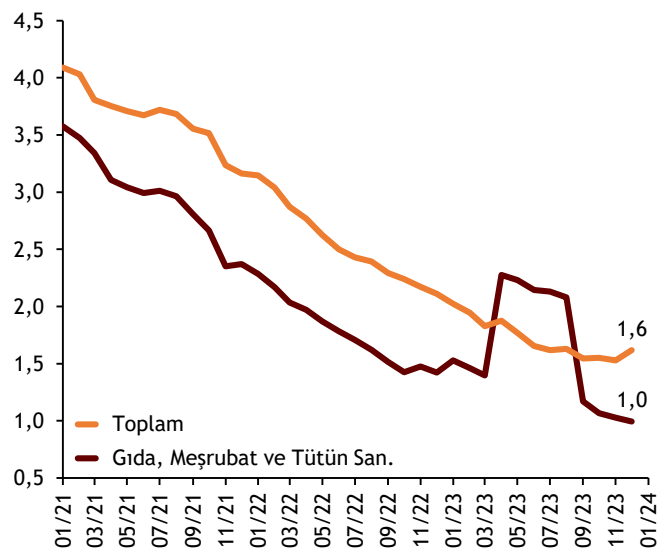
Şekil.3.5. Perakende Satışlar

Endeks, 2015=100, Aralık 2023

Şekil.3.6. Takipteki Kredi Oranı

%, Aralık 2023

Güncel Gelişmeler

- Küresel havayolu trafiği, pandemi öncesi seviyesine hızla yaklaşıyor. 2023 yılında, havayolu trafiği güçlü geçen turizm sezonunun da desteğiyle pandemi öncesi seviyenin %94'üne ulaşmayı başardı. Yurtiçi uçuşlar 2019 seviyesinin %4 üzerine çıkarken uluslararası uçuşlar ise %11,4 düşüğünde kaldı.
- IATA raporunda yıllık ortalama %3,4 oranında büyüme ile hava yolculuğu talebinin 2040 yılına kadar iki katına çıkmasını beklediklerini belirtmiştir. 2019 yılında yaklaşık 4 milyar olan yolcu sayısının 2040 yılında 8 milyarın üzerine çıkması beklenmektedir. Asya Pasifik bölgesinin, olumlu demografi ve hane halkı gelirlerindeki büyüme ile tahmin edilen büyümenin yarısından fazlasına katkıda bulunacağı öngörülmüşken, Kuzey Amerika ve Avrupa gibi köklü havacılık endüstrilerine sahip bölgelerin, diğer bölgelere göre daha yavaş bir hızda büyümeyi sürdürecekleri beklenmektedir.

Bölge	Toparlanma Senesi	YBBO (2019-2040)	2040 Yılına Kadar Yolcu Sayısı Artışı, Milyon Kişi
Afrika	2024	%3,4	115,72
Latin Amerika & Karayipler	2023	%2,9	313,47
Ortadoğu	2024	%3,7	276,03
Avrupa	2024	%2,1	665,81
Asya Pasifik	2024	%4,6	2554,41
Kuzey Amerika	2023	%2,2	564,98
Global	2024	%3,4	3949,80

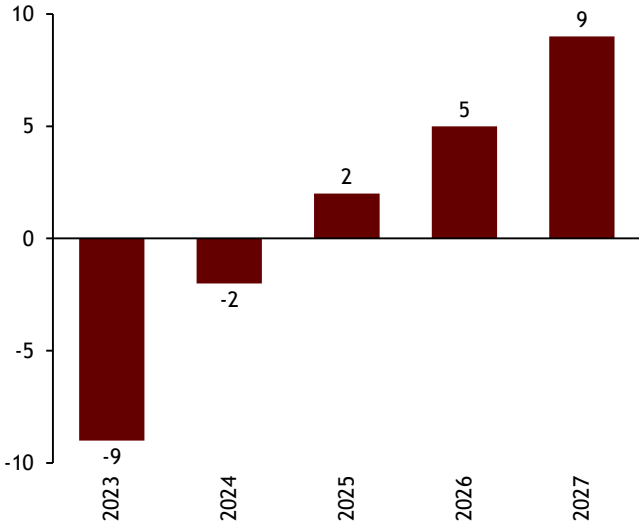
Kaynak: IATA

- Airports Council International verilerine göre, Avrupa havalimanı yolcu trafiğinin 2025 yılında 2019 yılı rakamları üzerine çıkması öngörülmektedir. Toparlanmanın 2025 yılına kadar gerçekleşmesi de ekonomik endişelerden kaynaklanmaktadır.
- Türkiye'de 2023'te hava yolu ile seyahat eden yolcu sayısı 214 milyonu geçti. Havaalanlarının 2023 tablosuna bakıldığında da önceki yıla göre artış göze çarpmaktadır. DHMİ geçici verilerine göre 2023 yılında Türkiye'de yaklaşık 1,7 milyon uçuş gerçekleşmiştir. Bu uçuşların ise 868 bini iç hat, 813 bini dış hat uçuşlarıdır. Toplamda uçuş sayısı bir önceki yıla göre %13 artış kaydederken artış oranı iç hatlarda %10,5, dış hatlarda %15,8 olmuştur. 506 bin uçuşla İstanbul Havalimanı, 2022 yılına göre uçuş sayısını %19 arttırarak dikkat çekerken, İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı 227 bin, Antalya Havalimanı 225 bin uçuşla sırasıyla %13 ve %14 artış kaydetmişlerdir.

- 2023'te ortalama jet yakıt fiyatları 2,66 \$/galon ile 2022'ye göre %20 düşüş gösterdi. Hareketli ortalama trendine göre, Avrupa'da 2023 akaryakıt fiyatları 2023 yılına yaklaşık 3 \$/galon seviyesinden başlarken yılın ilk yarısında düşüş göstererek Haziran 2023'te 2,20 \$/galona geriledi. Haziran 2023'ten sonra Suudi Arabistan'ın (ve Rusya Federasyonu'nun) petrol üretimini azaltmaya başlamasıyla jet yakıtı fiyatları yükseldi. Eylül'den bu yana ise jet fiyatlarında gevşeme kaydediliyor. 2023 Aralık ayında OPEC+ üyelerinin petrol üretiminde kesintiye gitme kararı ise jet yakıtı fiyatlarında 2024'ün ilk çeyreği için endişeleri arttırıyor.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, 2023 yılında turist sayısında ciddi bir artış kaydedildi ve pandemi öncesi rekor yıl olarak kabul edilen 2019 yılı rakamlarını geride bıraktıldı. 2023 yılında 49,2 milyon yabancı ziyaretçi ülkemize giriş yaptı. 2022'ye oranla artış %10,42 olarak gerçekleşti. Bu dönemde Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülkeler sıralaması; i) Rusya (%12,83) ii) Almanya (%12,59) iii) İngiltere (%7,72) iv) Bulgaristan (%5,88) ve v) İran (%5,09)'dan oluşmaktadır.

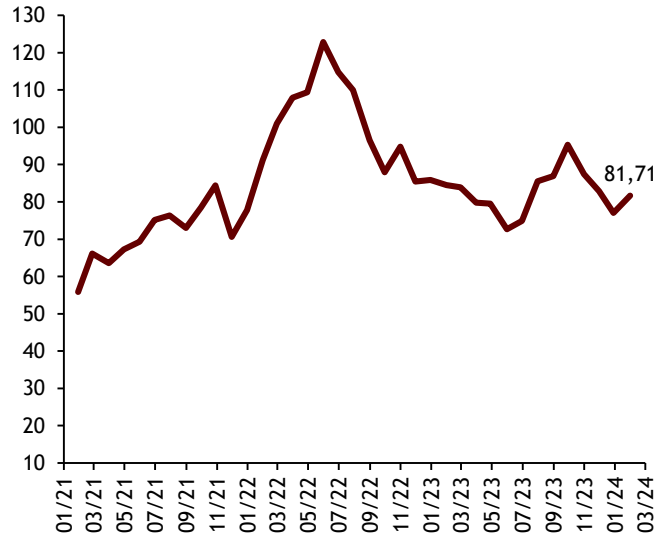
Şekil.4.1 Avrupa Havayolları

Yolcu Trafik Tahmini, Yıllık % Değişim

Şekil.4.2. Petrol Fiyatları

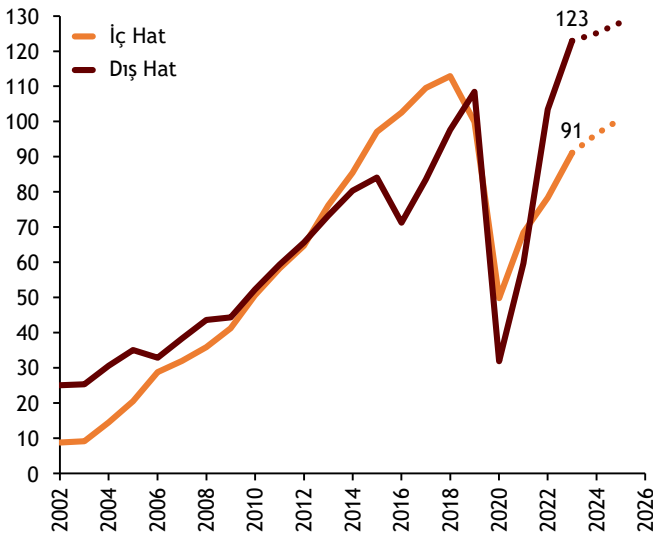
\$/Varil, Ocak 2024

alBaraka
BANKNOT

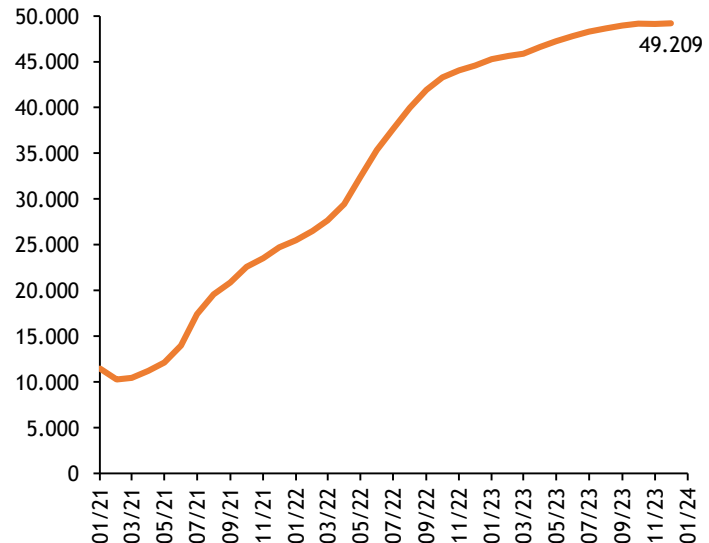
Şekil.4.3. Havayolu Trafiği

Türkiye, İç ve Dış Hat Yolcu Sayısı, Milyon Kişi

Şekil.4.4. Turizm İstatistikleri

Bin Kişi, Yıllıklandırılmış, Aralık 2023

alBaraka

BANKNOT

Teşekkürler..

ekonomikarastirmalar@albarakaturk.com.tr

Burada belirtilen bilgiler güvenilirliğine ve doğruluğuna inanılan kaynaklardan, okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla derlenmiştir. Resmi kaynaklardan alınan bilgilere dayalı yapılan yorumlar ve tahminler, o tarihteki kanımızı yansıtmaktaysa da bu bilgiler, hiçbir şekilde yatırım danışmanlığı faaliyeti olarak değerlendirilemeyecektir. Söz konusu kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu bilgilerin kullanılmasından doğabilecek zararlardan dolayı, Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. hiçbir sorumluluk kabul etmez. İşbu rapor içerisindeki bilgilere ait telif hakkı Bankamıza ait olup, üçüncü kişilerce izinsiz kullanılamaz, çoğaltılamaz veya kopyalanamaz.

